

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 12 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice ändras. Bestämmelsen om finansiering av lönesubvention och startpeng, som gäller temporärt till utgången av 2020, ändras så att den gäller tills vidare. Statliga anslag som anvisats för arbetslöshetsförmåner ska också i fortsättningen användas till att finansiera lönesubvention samt startpeng som beviljas arbetslösa arbetssökande. Anslag för arbetslöshetsförmåner ska på motsvarande sätt som i nuläget även kunna anvisas statliga ämbetsverk och inrättningar för lönekostnader som föranleds av att arbetslösa arbetssökande anställs. Lönesubventioner medfinansieras inte längre genom Europeiska socialfonden, så den bestämmelsen stryks.

Propositionen syftar till att trygga tillräckliga anslag för lönesubvention och startpeng och att därigenom förbättra jämlikheten mellan arbetslösa arbetssökande.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021.

RP 155/2020 rd

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
3 Målsättning	9
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	9
4.1 Förslagen.....	9
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	10
5 Alternativa handlingsvägar	10
6 Remissvar	11
7 Ikraftträdande.....	12
8 Förhållande till budgetpropositionen	12
LAGFÖRSLAG	13
Lag om ändring av 12 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	13

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Den nuvarande bestämmelsen om finansiering av lönesubvention och startpeng i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice är i kraft temporärt till utgången av 2020. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ska lönesubventionen efter 2020 fortsatt finansieras med medel från social- och hälsovårdsministeriets moment för utkomstskydd för arbetslösa.

I regeringsprogrammet ingår flera mål som hänför sig till reformen av lönesubventionen. En reform av lönesubventionen har under hösten 2019 och våren 2020 beretts i ministerarbetsgruppen för främjande av sysselsättningens underarbetsgrupp Lönesubvention och förmåner. Avsikten var att propositionen om en reform av lönesubventionen skulle lämnas till riksdagen så att reformen kunde ha trätt i kraft vid ingången av 2021. Coronavirusepidemin och de undantagsförhållanden som den medförde fördröjde beredningen av reformen, så propositionen om en reform av lönesubventionen har flyttats till vårsessionen 2021. Eftersom bestämmelsen om finansiering av lönesubvention och startpeng upphör att gälla vid utgången av 2020 och avsikten är att finansieringen ska fortsätta med anslag för arbetslöshetsförmåner efter 2020, är det nödvändigt att lämna en separat proposition om att finansieringsmodellen ska fortsätta.

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet. En skriftlig remissbehandling av propositionen ordnades 1 juli–21 augusti 2020. Yttrande begärdes av social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Sysselsättningsfonden, Folkpensionsanstalten, Akava rf, STTK rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands näringsliv rf, Kyrkans arbetsmarknadsverk, KT Kommunarbetsgivarna, Företagarna i Finland rf, Finlands Kommunförbund rf, närings-, trafik- och miljöcentralerna, arbets- och näringsbyråerna, samt närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter.

De handlingar som gäller propositionen finns att tillgå i den offentliga tjänsten under adressen <https://tem.fi/sv/projekt-och-lagberedning> med identifieringskod TEM088:00/2020 (på finska).

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Lönesubvention och anvisande av anslag till statliga ämbetsverk eller inrättningar för lönekostnader som föranleds av att arbetslösa arbetssökande anställs

Lönesubvention är ett stöd som är avsett att främja sysselsättningen av arbetslösa arbetssökande och som arbets- och näringsbyrån kan bevilja arbetsgivaren för lönekostnader under de förutsättningar som anges i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). Syftet med lönesubventionerat arbete är att förbättra arbetslösa arbetssökandes yrkeskompetens och främja deras sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. Lönesubvention kan beviljas alla arbetsgivare, med undantag för statliga ämbetsverk eller inrättningar. Statliga ämbetsverk eller inrättningar kan i stället för lönesubvention anvisas anslag för lönekostnader som föranleds av att arbetslösa arbetssökande anställs. På det anslag som anvisas statliga ämbetsverk eller inrättningar tillämpas till stor del bestämmelserna om lönesubvention.

För att lönesubvention ska beviljas för lönekostnader till följd av anställning av arbetslösa arbetssökande krävs det att arbets- och näringsbyrån bedömer att den arbetslösa arbetssökandens arbetslöshet beror på brister i yrkeskompetensen och att lönesubventionerat

RP 155/2020 rd

arbete kan förbättra personens yrkeskompetens och sysselsättningsmöjligheter på den öppna arbetsmarknaden. Om den som anställs med lönesubvention har varit arbetslös kortare tid än 12 månader utan avbrott omedelbart före beviljandet av subventionen, krävs det dessutom att personen sannolikt kommer att vara arbetslös längre än 12 månader om lönesubvention inte beviljas.

Beviljande av lönesubvention förutsätter inte brister i yrkeskompetensen om den som anställs med subventionen har fyllt 60 år och varit arbetslös utan avbrott i minst 12 månader omedelbart före beviljandet av subventionen. Brister i yrkeskompetensen beaktas inte heller om arbets- och näringsbyrån bedömer att personen har en skada eller sjukdom som väsentligt och permanent eller varaktigt minskar hans eller hennes produktivitet i de arbetsuppgifter som erbjuds.

Beviljandet av lönesubvention är dessutom förenat med villkor, både i fråga om anställningsförhållandet och arbetsgivaren. Arbetsgivaren ska exempelvis förbinda sig att betala lön minst enligt det kollektivavtal som tillämpas på anställningsförhållandet eller, om det inte finns något tillämpligt kollektivavtal, sedvanlig och skälig lön för arbetet i fråga.

Lönesubventionen utgör en procentuell andel av lönekostnaderna för den person vars sysselsättning främjas med hjälp av subventionen. Lönesubventionens belopp är högst 30, 40 eller 50 procent av lönekostnaderna. Det procentuella maximibeloppet fastställs antingen utifrån längden på arbetslösheten eller minskningen av produktiviteten till följd av en skada eller sjukdom för den som anställs med subventionen. När lönesubventionen fastställs utifrån arbetslöshetens längd blir den maximala procentuella andelen större ju längre personen i fråga har varit arbetslös. När lönesubventionen fastställs utifrån en minskning av produktiviteten till följd av skada eller sjukdom är subventionens belopp högst 50 procent av lönekostnaderna. Även om stödet har fastställts som en maximiprocent, är avsikten att arbets- och näringsbyråerna ska bevilja stödet till ett belopp som motsvarar maximiprocentsatsen, om inte något annat följer av de anslag som står till förfogande.

Utöver det procentuella maximibeloppet har dessutom i statsbudgeten angetts ett maximibelopp i euro som månatligen får betalas ut som lönesubvention. Maximibeloppet har varit 1 400 euro i månaden sedan 2017. Utöver det nämnda kan en andel i enlighet med stödprocenten betalas av semesterpenningen.

Även maximitiden för lönesubvention beror på längden på arbetslösheten för den som anställs med subventionen. Lönesubvention kan beviljas för högst 6 månader om den som anställs har varit arbetslös kortare tid än 12 månader. I övriga fall kan lönesubvention beviljas för högst 12 månader. När lönesubventionen fastställs utifrån en minskning av produktiviteten till följd av skada eller sjukdom kan subventionen dock beviljas för högst 24 månader i sänder.

Vissa undantag har fastställts för lönesubventionens belopp och maximitid. I fråga om en förening, en stiftelse eller ett registrerat religionssamfund som anställer en arbetslös arbetssökande i uppgifter som inte betraktas som näringsverksamhet och arbetssökanden har varit arbetslös i minst 24 månader under de 28 månaderna före beviljandet av lönesubventionen, är lönesubventionens belopp under högst 12 månader 100 procent av de lönekostnader som motsvarar högst 65 procents arbetstid av den ordinarie maximiarbetstiden i branschen. Beloppet av den avsedda lönesubventionen kan dock inte överstiga det maximibelopp som fastställts i statsbudgeten och som sedan 2017 har varit 1 800 euro i månaden samt dessutom semesterpenning till den del som motsvarar högst 65 procents arbetstid.

En kommun har rätt att som lönesubvention få 50 procent av lönekostnaderna för den som anställts med subventionen i de fall kommunen sysselsätter en arbetslös arbetssökande på

RP 155/2020 rd

grundval av sysselsättningsskyldigheten enligt 11 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Det har inte fastställts något tak i euro för lönesubvention som beviljas på basis av sysselsättningsskyldigheten.

Lönesubvention för läroavtalsutbildning kan trots bestämmelserna om maximitid beviljas för hela utbildningstiden. Maximitiden för lönesubvention är 24 månader i sänder om den som anställs med subventionen har fyllt 60 år och varit arbetslös utan avbrott i minst 12 månader omedelbart före beviljandet av lönesubventionen eller om en kommun, samkommun, förening eller stiftelse med hjälp av subventionen anställer en person i uppgifter som inte betraktas som näringsverksamhet för att planera och ordna arbetstillfällen och utbildningsplatser och annan sysselsättningsfrämjande service för arbetslösa. Då subvention i det fall som beskrivs ovan beviljas för mer än 12 månader är subventionens belopp för tiden efter de första 12 månaderna högst 30 procent av lönekostnaderna.

På det anslag som anvisas statliga ämbetsverk eller inrättningar tillämpas till stor del samma bestämmelser som på lönesubvention. Av sysselsättningsanslagen kan lönekostnaderna för en arbetstagare dock betalas i sin helhet, dock högst det maximibelopp som anges i statsbudgeten. År 2020 är maximibeloppet enligt statsbudgeten 3 100 euro i månaden. I statsbudgeten anges det dessutom att statliga ämbetsverk eller inrättningar kan anvisas anslag för lönekostnader som föranleds av att arbetslösa arbetssökande anställs och att anslagens belopp får motsvara högst 500 årsverken 2020. I fråga om maximitiden tillämpas ovannämnda bestämmelser om maximitiden för lönesubvention.

Startpeng

Arbets- och näringsbyrån kan bevilja enskilda kunder som ska bli företagare startpeng. Startpeng kan beviljas såväl arbetslösa arbetssökande som andra enskilda kunder som ska inleda företagsverksamhet på heltid. Syftet med startpengen är att trygga försörjningen i det skede när företagsverksamhet på heltid startas och etableras. För att startpeng ska beviljas krävs det att den enskilda kunden har eller skaffar sig tillräckliga färdigheter för att klara av den planerade företagsverksamheten och att den planerade företagsverksamheten bedöms ha förutsättningar att bli en kontinuerligt lönsam verksamhet.

Maximitiden för startpeng är 12 månader och startpengen betalas för de dagar när den som får startpeng arbetar i sitt företag, dock för högst fem dagar i veckan. Startpengen är lika stor som grunddagpenningen utan barnförhöjningar eller andra förhöjningar.

På grund av coronavirusepidemin har maximitiden för startpeng temporärt förlängts till 18 månader (lagen om temporär ändring av 2 och 8 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (295/2020), lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i en lag om temporär ändring av 2 och 8 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (495/2020) och lagen om ändring och temporär ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (496/2020)). Förlängningen av maximitiden gäller till och med 31 december 2021. Möjligheten till en fortsatt period med startpeng gäller dem vars period med startpeng var i kraft den 1 maj 2020 samt dem som inleder företagsverksamhet med startpeng senast den 31 december 2020. Startpeng beviljas för perioder på högst sex månader. Arbets- och näringsbyrån kan bevilja en förlängning på högst sex månader för startpeng för tiden efter 12 månader, om det finns grundad anledning till detta på grund av coronavirusepidemin.

Också 18 § i statsrådets förordning om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (1073/2012) har ändrats temporärt 17.4–31.12.2020 så att startpeng kan betalas också för sådana dagar då mottagaren av startpeng inte kan arbeta i sitt företag på grund av coronavirusepidemin

RP 155/2020 rd

(statsrådets förordning om temporär ändring av 18 § i statsrådets förordning om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (221/2020) och statsrådets förordning om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i statsrådets förordning om temporär ändring av 18 § i statsrådets förordning om offentlig arbetskraft- och företagsservice (527/2020)). Den temporära ändringen tillämpas på startpeng som betalas för tiden 16.3–31.12.2020.

Finansiering av lönesubvention, anslag som anvisas statliga ämbetsverk eller inrättningar och startpeng

Från ingången av 2017 används statliga anslag för arbetslöshetsförmåner till att finansiera lönesubvention, startpeng som beviljas arbetslösa arbetssökande samt anslag som anvisas statliga ämbetsverk eller inrättningar för anställning av arbetslösa arbetssökande. Enligt 12 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska lönesubvention och anslag som anvisas statliga ämbetsverk och inrättningar för anställning av arbetslösa arbetssökande finansieras med anslag för arbetslöshetsförmåner till högst ett belopp som motsvarar grunddagpenningen. Den finansiering som fås från anslagen för arbetslöshetsförmåner är grunddagpenningens belopp, oberoende av om den som anställs med lönesubvention eller en arbetslös arbetssökande som anställs vid ett statligt ämbetsverk eller en statlig inrättning har rätt till inkomstrelaterad dagpenning, grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd.

Den andel som finansieras med anslag för arbetslöshetsförmåner uppgår dock till högsta ett belopp som motsvarar grunddagpenningen för de utbetalningsdagar för arbetslöshetsförmån som ingår i en period som motsvarar subventionsperioden. Till exempel i en situation där lönesubvention betalas för två veckor finansieras av anslagen för arbetslöshetsförmåner en andel som motsvarar den grunddagpenning som betalas för 10 dagar. Beräknat enligt beloppet av grunddagpenningen för 2020 är den andel som finansieras av anslagen för arbetslöshetsförmåner i ovan avsedda exemplarsituation högst 336,60 euro (10 x 33,66 euro). Den andel som överstiger det belopp som motsvarar grunddagpenningen finansieras med sysselsättningsanslag. Anslagen för arbetslöshetsförmåner används inte för finansiering av sådana lönesubventioner som medfinansieras av Europeiska socialfonden.

Startpeng som beviljats arbetslösa arbetssökande finansieras med anslag för arbetslöshetsförmåner under hela stödperioden. Startpeng som beviljas andra än arbetslösa arbetssökande finansieras med sysselsättningsanslag.

Den ovan avsedda finansieringsmodellen, där anslag för arbetslöshetsförmåner används till att finansiera stöden, är i kraft temporärt till utgången av 2020. Utan temporära bestämmelser skulle lönesubvention, anslag som anvisas statliga ämbetsverk eller inrättningar och startpeng i regel i sin helhet finansieras med sysselsättningsanslag.

Med sysselsättningsanslag avses moment 32.30.51 Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år) i statsbudgeten. Under momentet finns anslag som beviljats för nya beslut om lönesubvention och startpeng under innevarande budgetår samt obundna anslag och anslag som frigjorts genom ändringar i tidigare bundna anslag, vilka överförts från föregående år. Med sysselsättningsanslagen finansieras också andra tjänster som tillhandahålls enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, såsom arbetskraftsutbildning och arbetsträning. Anslagen under momentet är inte öronmärkta för särskilda tjänster, varför de kan användas flexibelt för olika tjänster.

Anslagen för arbetslöshetsförmåner har budgeterats under momenten 33.20.50 Statsandel till förtjänstskyddet och altemneringsersättningen inom arbetslöshetsförmånerna (förslagsanslag) och 33.20.52 Statsandel till grundskyddet inom arbetslöshetsförmånerna (förslagsanslag).

RP 155/2020 rd

Vilket av momenten för anslag för arbetslöshetsförmåner som ska användas för finansieringen av lönesubvention, anslag som anvisas statliga ämbetsverk eller inrättningar och startpeng beror på det arbetslöshetsförmånsslag som den arbetslösa är berättigad till enligt arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem vid den tidpunkt när beslutet fattas. Anslagen för arbetslöshetsförmåner är förslagsanslag för vilka det vid behov kan ansökas om tillstånd för överskridning, om stöden ska betalas ut i större omfattning än beräknat. Syftet med finansieringsmodellen är att överföra anslag från passiv arbetslöshet till aktiva tjänster, vilket kan genomföras inom momenten för arbetslöshetsförmåner, om anslagen under momenten som helhet inte hotar att överskridas.

I statsbudgeten för 2020 beräknas beloppet av lönesubventionerat arbete och startpeng som finansieras med arbetslöshetsförmåner uppgå till 195 miljoner euro. I den fjärde tilläggsbudgeten för 2020 har uppskattningen av beloppet för startpeng som betalas med arbetslöshetsförmåner höjts med 4,5 miljoner euro på grund av den temporära förlängningen av maximitiden för startpeng. I statsbudgeten för 2020 beräknas beloppet av lönesubventionerat arbete och startpeng som finansieras med arbetslöshetsförmåner därmed uppgå till sammanlagt 199,5 miljoner euro.

I tabellen nedan visas de sysselsättnings- och arbetslöshetsförmånsanslag per moment (miljoner euro) som använts för lönesubventionerat arbete och startpeng under året (betalda under året i fråga). Åren 2017 och 2018 finansierades statsandelen av grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet med medel under separata moment, men från och med 2019 har båda förmånsslagen finansierats från samma moment. För jämförbarhetens skull har de nämnda förmånsslagen sammanförts i tabellen också för 2017 och 2018.

	2017	2018	2019
32.30.51 Offentlig arbeidskrafts- och företagservice (reservationsanslag 2 år)	113,5	111,7	113,9
33.20.50 Statsandel till förtjänstskyddet och alterneringsersättningen inom arbetslöshetsförmånerna (förslagsanslag)	27,9	44,0	41,2
33.20.52 Statsandel till grundskyddet inom arbetslöshetsförmånerna (förslagsanslag)	85,3	133,4	126,5
Sammanlagt	225,3	289,1	281,7

I synnerhet utbetalningen av lönesubvention är förenad med en fördröjning, eftersom subventionen som längst kan sökas för en tremånadersperiod senast två månader efter periodens utgång. År 2017 tog behandlingen av utbetalningarna längre tid än normalt, vilket delvis förklarar beloppet av det anslag som betalats ut 2017, som är lägre än de övriga åren. År 2018 kunde behandlingsfördröjningen avhjälpas och 2019 sköttes utbetalningarna huvudsakligen enligt den målsatta tidtabellen. Dessutom ökade volymen lönesubventionerat arbete 2017, vilket syns kraftigare på grund av de ovan beskrivna fördröjningarna först i utbetalningarna för senare år.

En temporär ändring av finansieringsmodellen ansågs 2016 vara nödvändig eftersom finansiering av lönesubvention och startpeng enbart med sysselsättningsanslag inte ansågs

kunna trygga en enhetlig behandling av arbetssökande eller möjligheterna att på bästa tänkbara sätt ordna service enligt servicebehovet. När lönesubvention och startpeng före 2017 enbart finansierades med sysselsättningsanslag bands vanligen merparten av anslagen redan under början av året, varefter nya beslut om lönesubvention och startpeng inte längre kunde fattas.

När anslagen var bundna kunde arbetslösa arbetssökande eller arbets- och näringsbyrå bli tvungna att vänta på anslag som frigjordes från de bundna anslagen, på tilläggsanslag i en eventuell tilläggsbudget eller på anslag under följande år, vilket innebar att arbetslösheten förlängdes för vissa arbetssökande. Arbetslöshet som drar ut på tiden minskar för sin del sannolikheten för att den arbetslösa ska anställas på den öppna arbetsmarknaden. Till exempel av de arbetslöshetsperioder som upphörde 2019 upphörde cirka 44 procent av de perioder som varat i mindre än sex månader till följd av anställning på den öppna arbetsmarknaden medan bara cirka 22 procent av de perioder som varat i 12–24 månader upphörde av denna orsak.

Av de sysselsättningsanslag som var tillgängliga 2015 och 2016 hade 80–90 procent redan bundits i maj–juni. Detta ledde till att färre nya stödbeslut fattades under den senare hälften av året än under årets första hälft. År 2015 fattades uppskattningsvis cirka 30 procent av årets sysselsättningsbeslut under andra halvåret medan andelen var cirka 38 procent 2016 och cirka 43–50 procent 2017–2019. Tidigare koncentrerades besluten till början av året medan de 2017–2019 var relativt jämnt fördelade över hela året.

Den finansieringsmodell där lönesubvention och startpeng endast finansieras med sysselsättningsanslag kan innebära att de arbetssökande behandlas ojämnt när det gäller tillgången till service. Arbetssökande för vilka det inte behövs sysselsättningsanslag för att ordna service enligt deras servicebehov kan oftast anvisas service relativt snabbt. Sådan service är exempelvis arbetsprövning. Arbetssökande för vilka service enligt servicebehovet utgörs av lönesubventionerat arbete kan av anslagsrelaterade orsaker bli tvungna att vänta flera månader på att få tillgång till servicen. När anslag väl står till förfogande kan arbetsgivarens situation ha förändrats så att det inte längre är aktuellt med ett lönesubventionerat anställningsförhållande eller en lönesubventionerad läroavtalsutbildning. Den ovan beskrivna finansieringsmodellen kunde också leda till att arbetssökande anvisas service som inte motsvarar deras servicebehov, men som kan ordnas utan sysselsättningsanslag. Service som inte motsvarar den arbetssökandes behov bidrar sällan till att personen i fråga sysselsätts, och dessutom kan det medföra att en arbetssökande vars sysselsättningsmöjligheter skulle ha förbättrats med hjälp av servicen åsidosätts och inte får tillgång till servicen.

Före reformen bedömde man att en övergång till den nya finansieringsmodellen skulle öka volymen för lönesubventionerat arbete med 7 000 årsverken och volymen för startpeng med cirka 750 årsverken. År 2016 var i genomsnitt cirka 18 700 personer i lönesubventionerat arbete medan antalet var cirka 19 300 personer 2017. År 2018 var den genomsnittliga volymen ca 20 950 personer och år 2019 ca 20 100 personer. Volymen för lönesubventionerat arbete har efter finansieringsreformen varit högre än tidigare, men den har inte ökat så mycket som man förväntat sig före reformen. Det faktum att antalet personer som sysselsätts med hjälp av lönesubventionerat arbete är klart mindre än förväntat kan delvis också bero på att den positiva ekonomiska utvecklingen har lett till att arbetsgivare har anställt arbetslösa arbetssökande utan lönesubvention.

Övergången till finansieringsmodellen krävde stora ändringar i arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem (URA) samt när det gäller uppföljningen och administrationen av anslag. Det tog tid att ta till sig ändringarna och utveckla praxisen och anpassningen fortsatte under hela 2017. Nu är praxisen etablerad. Tillämpningen av finansieringsmodellen har enligt arbets- och näringsministeriets uppfattning inte orsakat problem för kunderna, men det

RP 155/2020 rd

administrativa arbetet är något mer än i en situation där allt lönesubventionerat arbete och startpeng finansieras från samma moment. Om finansieringsmodellen ändrades, skulle man på nytt bli tvungen att göra de ändringar i informationssystemen som beaktar finansieringsmodellen och omarbeta praxisen. Avsikten är att ersätta det nuvarande URA-systemet med ett nytt kundinformationssystem under de närmaste åren, så det är ändamålsenligt att de ändringar som görs i det nuvarande URA-systemet är små för att arbetet med att utveckla det nya systemet inte ska äventyras.

En fortsatt användning av anslagen för arbetslöshetsförmåner säkerställer tillräckliga anslag för lönesubvention och startpeng för arbetslösa arbetssökande, eftersom ett belopp som minst motsvarar grunddagpenningen alltid finns till förfogande. Detta förbättrar de arbetslösa arbetssökandes möjligheter att få service som motsvarar deras servicebehov och främjar därmed jämlikheten för arbetslösa arbetssökande.

Kommunförsök för främjande av sysselsättningen

Regeringen har föreslagit att kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen ska genomföras från ingången av 2021 (RP 87/2020 rd och RP 114/2020 rd). Till kommunerna inom försöksområdena överförs bland annat behörigheten att bevilja lönesubvention och startpeng i fråga om arbetssökande som övergår till att bli kunder inom försöken. Försöksområdena ska när de fattar beslut om lönesubvention och startpeng iaktta vad som föreskrivs om lönesubvention och startpeng i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Till försökskommunerna överförs inte behörighet att anvisa anslag till statliga ämbetsverk eller inrättningar för lönekostnader som föranleds av att arbetslösa arbetssökande anställs, utan uppgiften ska helt och hållet skötas av arbets- och näringsbyråerna.

Enligt regeringens proposition om försök finansieras den service som avses i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen med sysselsättningsanslaget och anslaget för arbetslöshetsförmåner inom ramen för de anslag som beviljats i budgeten. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska för försöksområdet fastställa en kvot som försöksområdet har fullmakt att använda av de ovan nämnda anslagen.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att säkerställa att de anslag som används till lönesubvention och startpeng är tillräckliga och på så sätt förbättra de arbetslösa möjligheter att få ändamålsenlig service på lika villkor trots omständigheter som hänför sig till bindningen av anslag.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 Förslagen

Giltigheten för 12 kap. 9 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice fortsätts från och med ingången av 2021 tills vidare. Av det anslag som anvisas för lönesubvention och anställning av arbetslösa arbetssökande till statliga ämbetsverk eller inrättningar ska också i fortsättningen på samma sätt som nu finansieras med anslag för arbetslöshetsförmåner till högst ett belopp som motsvarar grunddagpenningen. Även den startpeng som beviljas arbetslösa arbetssökande ska på samma sätt som nu finansieras med anslag för arbetslöshetsförmåner.

Rubriken för nuvarande 12 kap. 9 § ändras så att den bättre motsvarar paragrafens innehåll. Eftersom det i paragrafen inte föreskrivs om finansieringen av andra stöd och ersättningar enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, preciseras rubriken så att den gäller

finansiering av lönesubvention, anslag som anvisas statliga ämbetsverk eller inrättningar och startpeng.

Dessutom slopas bestämmelsen om finansiering av lönesubvention som medfinansieras av Europeiska socialfonden (ESF) i 12 kap. 9 § 3 mom. i den gällande lagen. Bestämmelsen är i fortsättningen obehövlig, eftersom lönesubventioner under den kommande strukturfondsperioden 2021–2027 inte finansieras av Europeiska socialfonden. Arbets- och näringsministeriet har gett anvisningar om att de ESF-medfinansierade lönesubventionsbesluten under pågående period ska uppgöras så att stödet upphör senast den 31 maj 2020. Avräkningarna för de ESF-medfinansierade lönesubventionsbesluten ska betalas före utgången av 2020. Till följd av att det nuvarande 3 mom. slopas blir det nuvarande 4 mom. 3 mom. Till övriga delar motsvarar den föreslagna paragrafen 12 kap. 9 § i den gällande lagen

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

I propositionen föreslås det att den nuvarande modellen för finansiering av lönesubvention, anslag som anvisas statliga ämbetsverk eller inrättningar och startpeng ska fortsätta att tillämpas. En fortsatt tillämpning innebär inte några ändringar av den praxis eller de informationssystem som tillämpas av arbets- och näringsbyråerna eller av närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter. Även administrationen av anslagen fortsätter på samma sätt som 2017–2020.

I planen för de offentliga finanserna har man sedan 2018 beaktat en överföring på 143 miljoner euro från moment 32.30.51 (Offentlig arbetskrafts- och företagsservice, reservationsanslag 2 år) till moment 33.20.52 (Statsandel till grundskyddet inom arbetslöshetsförmånerna, förslagsanslag). Det senaste rambeslutet (för 2021–2024) har utarbetats med antagandet att finansieringsmodellen fortsätter i samma form som för närvarande under hela ramperioden. Finansieringsmodellen har ansetts fungera bra vid finansieringen av lönesubvention och startpeng som beviljas enligt de nuvarande bestämmelserna. I det fallet att bestämmelserna om lönesubvention ändras väsentligt, ska också finansieringsmodellens funktionsduglighet ses över i detta sammanhang.

En fortsatt användning av anslagen för arbetslöshetsförmåner bedöms säkerställa tillräckliga anslag för lönesubvention och startpeng för arbetslösa arbetssökande, eftersom ett belopp som minst motsvarar grunddagpenningen alltid finns till förfogande. Detta förbättrar de arbetssökandes möjligheter att få service som motsvarar deras servicebehov och främjar därmed jämlikheten för arbetslösa arbetssökande.

5 Alternativa handlingsvägar

Alternativt leder ett slopande av finansieringsmodellen under övergångsperioden till att det administrativa arbetet ökar och till risker för utbetalningsprocesserna för lönesubvention samt för reformen av arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem. På längre sikt kan finansieringen av lönesubventionerat arbete och startpeng enbart med sysselsättningsanslag med tanke på tidpunkten för besluten under året leda till liknande utmaningar som före finansieringsreformen.

Ett alternativ är att finansiera lönesubventionerat arbete och startpeng från ett enda förslagsanslagsmoment. Då kan det anslag som budgeterats för lönesubvention och startpeng vid behov inte användas i kors med andra sysselsättningsfrämjande tjänster för arbetslösa

arbetssökande som finansieras under moment 32.30.51 Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år), vilket minskar anslaget flexibilitet till denna del jämfört med nuläget. Däremot vore det administrativt enklare än den nuvarande finansieringsmodellen att finansiera lönesubventionerat arbete och startpeng från ett enda anslagsmoment. En övergång till ett helt nytt anslagsmoment förutsätter noggrann budgetberedning och betydande ändringar i informationssystemen, vilket innebär att det inte är möjligt att övergå till modellen på kort sikt.

6 Remissvar

Utlåtande om propositionen lämnades av social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, Folkpensionsanstalten, Finlands Kommunförbund rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands näringsliv rf, KT Kommunarbetsgivarna, Nyföretagarcentralerna i Finland rf, närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter, arbets- och näringsbyråerna i Tavastland, Mellersta Finland, Birkaland och Norra Österbotten samt närings-, trafik- och miljöcentralerna i Mellersta Finland och Lappland. Dessutom lämnade närings-, trafik- och miljöcentralen och arbets- och näringsbyrån i Norra Karelen samt närings-, trafik- och miljöcentralen och arbets- och näringsbyrån i Egentliga Finland gemensamma utlåtanden.

Allmänt taget understödde remissinstanserna, förutom för Finlands näringsliv rf, en fortsättning på den nuvarande finansieringsmodellen. Finlands näringsliv anser att finansieringssättet är oändamålsenligt. Enligt Finlands näringsliv bör utgifterna för lönesubvention och startpeng finansieras med budgetanslag som är avsedda för att främja sysselsättningen och inte med medel utanför utgiftsramen för statsfinanserna. Finlands näringsliv anser att riksdagen bör kunna besluta hur mycket medel som högst kan användas för lönesubvention och startpeng.

Eftersom syftet med lönesubventionsreformen är att betydligt utöka användningen av lönesubvention, och detta kan påverka utgifterna för arbetslöshetsförmåner, anser social- och hälsovårdsministeriet att det är viktigt att finansieringslösningen granskas som en helhet i takt med att lönesubventionsreformen framskrider. Även finansministeriet konstaterade att det är viktigt att man utvärderar hur väl finansieringslösningen fungerar, om bestämmelserna om lönesubvention ändras. Dessutom tog närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter och arbets- och näringsbyrån i Norra Österbotten upp den övergång till ett moment som lades fram i avsnittet Alternativa handlingssätt som det primära finansieringssättet, som bör dryftas i samband med att lönesubventionen reformeras.

Arbets- och näringsbyrån i Tavastehus tog upp utmaningarna i samband med sysselsättningsanslaget vad gäller långvariga lönesubventionsbeslut (till exempel lönesubvention för läroavtalsutbildning). Ett tvåårigt reservationsanslag räcker inte till för att fatta ett beslut om lönesubvention utan att det är beroende av riksdagens godkännande, varför arbets- och näringsbyrån i Tavastehus föreslår en övergång till ett treårigt reservationsanslag. Ändringen kan också påverka övriga tjänster som finansieras med sysselsättningsanslaget och budgeteringen under momentet, varför en sådan ändring bör beredas omsorgsfullt och tillräckligt med tid reserveras för övergångsperioden.

Undervisnings- och kulturministeriet, Sysselsättningsfonden, Företagarna i Finland rf, STTK rf, Kyrkans arbetsmarknadsverk och närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland meddelade att de inte har någonting att yttra eller anmärka om propositionen.

7 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

8 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 12 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut
fögas till 12 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) en ny 9 §,
i stället för den 9 § som upphävts genom lag 1366/2014, som följer:

12 kap.

Genomförande av offentlig arbetskrafts- och företagsservice och tillhörande samarbete

9 §

*Finansiering av lönesubvention, av anslag som anvisas statliga ämbetsverk eller inrättningar
och av startpeng*

Lönesubvention enligt 7 kap. 1 § och anslag som enligt 7 kap. 15 § anvisas statliga ämbetsverk och inrättningar finansieras med anslag för arbetslöshetsförmåner högst till ett belopp som motsvarar grunddagpenningen. Den andel som finansieras med anslag för arbetslöshetsförmåner uppgår dock till högst ett belopp som motsvarar grunddagpenningen för de utbetalningsdagar för arbetslöshetsförmån som ingår i en period som motsvarar subventionsperioden. Den andel som överstiger det belopp som motsvarar grunddagpenningen finansieras med sysselsättningsanslag.

Med grunddagpenningens belopp avses grunddagpenningens belopp enligt 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, utan förhöjningsdel.

Startpeng som avses i 8 kap. 1 § och som beviljats arbetslösa arbetssökande finansieras med anslag för arbetslöshetsförmåner under hela stödperioden. Startpeng som beviljats andra än arbetslösa arbetssökande finansieras med sysselsättningsanslag.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

RP 155/2020 rd

Helsingfors den 5 oktober 2020

Statsminister

Sanna Marin

Arbetsminister Tuula Haatainen